

Til Finansdepartementet

01.11.2013

Tilråding om utelukkelse av selskapene Africa Israel Investments Ltd. og Danya Cebus Ltd. fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond utland

1 Sammendrag

Etikkrådet tilrår å utelukke de israelske selskapene Africa Israel Investments Ltd. (AI) og Danya Cebus Ltd. (DC) fra Statens pensjonsfond utland (SPU) på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapene gjennom sin byggevirkosomhet i Øst-Jerusalem medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.

2 Innledning

Etikkrådet besluttet i september 2013 på nytt å vurdere fondets investering i AI¹ og DC opp mot retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU's investeringsunivers (de etiske retningslinjene).² Bakgrunnen var at det forelå informasjon om at DC bygger bosettinger i Øst-Jerusalem. Denne byggevirkosomheten må anses som ulovlig.

DC er et børsnotert datterselskap av AI som eier 82 prosent av DC.

Selskapene var etter tilrådning fra Etikkrådet utelukket fra SPU fra august 2010 til august 2013. Grunnlaget for utelukkelsen var at selskapene bygget bosettinger på Vestbredden.

Ved Etikkrådets kontakt med selskapet våren 2013 gjorde AI det klart at verken selskapet eller noen av dens datterselskaper var involvert i eller hadde planer om bygging av bosettinger på Vestbredden. Etikkrådet la dette til grunn og anbefalte i april d.å. at selskapene ikke lenger skulle utelukkes fra SPU.³ Etter dette har Etikkrådet fått informasjon om at DC bygger bosettinger i Øst-Jerusalem.

2.1 Hva rådet har tatt stilling til

Etikkrådet har vurdert om det er en uakseptabel risiko for at AI eller DC medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner etter de etiske retningslinjenes § 2, tredje ledd bokstav b. Bakgrunnen er DCs bygging av det såkalte *C-Jerusalem*-prosjektet i bydelen Gilo i Øst-Jerusalem.

2.2 Kilder

Informasjonen om DCs bygging av bosettinger i Øst-Jerusalem ble kjent for Etikkrådet etter at tilrådingen om å oppheve utelukkelsen av selskapene var offentliggjort.

AI har bekreftet overfor Etikkrådet at DC er hovedentreprenør for *C-Jerusalem*-prosjektet.

---

¹ Selskapets ISIN: IL0006110121

² <http://www.regjeringen.no/nb/sub/styrer-rad-utvalg/etikkradet/etiske-retningslinjer.html?id=425277>.

³ Tilrådning om opphevelse av utelukkelse av Africa Israel Investments Ltd. og Danya Cebus Ltd., 25. april 2013 (offentliggjort 21. august 2013)

3 Bakgrunn

3.1 Tidligere saker

Etikkrådet har to ganger tidligere avgitt tilrådninger om utelukkelse av selskaper som bygger bosettinger på Vestbredden og i Øst-Jerusalem.^{4 5} Tilrådingen om utelukkelse av selskapet Shikun & Binui Ltd. i 2011 ble gitt på grunnlag av selskapets bygging av bosettinger i Øst-Jerusalem. Etikkrådets vurdering av AIs byggevirksomhet i Øst-Jerusalem er sammenfallende med vurderingen som ble lagt til grunn i tilrådingen fra 2011.

3.2 Lovmessigheten av israelske bosettinger i Øst-Jerusalem

IV Genève-konvensjon har som formål å beskytte sivile under krig og okkupasjon. Konvensjonen fastsetter hvilke plikter og rettigheter en okkuperende stat har på et okkupert territorium. Israel tiltrådte konvensjonen uten reservasjoner i 1951.

I konvensjonens artikkel 49 heter det: “[...] Okkupasjonsmakten kan ikke deportere eller flytte deler av sin egen sivilbefolkning til det området som det okkuperer.”

I forbindelse med Israels lansering av planene om bygging av ytterligere bosettinger i Øst-Jerusalem, som denne tilrådingen omhandler, uttalte FNs Generalsekretær i 2011: “*The Secretary-General is deeply disappointed by the recent approval by the Government of Israel to build more than 900 housing units in East Jerusalem. He reiterates that settlement activity in the West Bank, including East Jerusalem, is contrary to international law, and he is concerned by provocative actions on the ground.*”⁶

Folkerettsdomstolen i Haag (ICJ)⁷, FNs Sikkerhetsråd⁸ og Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC)⁹ har fastslått at Israels bygging av bosettinger på Vestbredden og i Øst-Jerusalem er i strid med IV Genève-konvensjon.

---

⁴ Etikkrådet: Tilråding 16. november 2009 om utelukkelse av selskapene Africa Israel Investments Ltd. og Danya Cebus Ltd.: http://www.regjeringen.no/pages/13898012/Africa_Israel.pdf

⁵ Etikkrådet: Tilråding 21. desember 2011 om utelukkelse av selskapet Shikun & Binui Ltd.: http://www.regjeringen.no/pages/37921745/Tilr_Shikun_Binui_publ.pdf

⁶ Uttalelse 6. august 2011 fra FNs Generalsekretær: <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/5ba47a5c6cef541b802563e000493b8c/c4bb7721a06a99dc852578e6004a5728?OpenDocument>

⁷ I sin rådgivende uttalelse fra 2004 vedrørende lovmessigheten av Israels separasjonsbarriere mot Vestbredden vurderte ICJ også lovmessigheten av bosettingene (pkt. 120): “*The Court concludes that the Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory (including East Jerusalem) have been established in breach of international law.*” ICJ la her til grunn at Israels etablering av bosettinger på Vestbredden og i Øst-Jerusalem er i lovstridig. <http://www.icj-cij.org/docket/files/131/1671.pdf>

⁸ Sikkerhetsrådsresolusjon 465, som ble enstemmig vedtatt 1. mars 1980, slår blant annet fast at Israels politikk og praksis med å bygge bosettinger på okkupert område, inkludert Øst-Jerusalem, er uten lovhemmel og utgjør et graverende brudd (“*constitute a flagrant violation*”) på IV Genève-konvensjon. <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/5AA254A1C8F8B1CB852560E50075D7D5>

⁹ ICRC har ved flere anledninger kommet med uttalelser om lovligheten av de israelske bosettingene på Vestbredden. I en uttalelse fra 2001 heter det blant annet at ICRC gjentatte ganger har påpekt at de israelske bosettingene er etablert i strid med internasjonal humanitær rett. ICRC fremhever at den israelske staten i forbindelse med bosettingene har innført lover og administrative forordninger som på enkelte områder strider mot IV Genève-konvensjon. http://www.icrc.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/57JRGW?OpenDocument&View=defaultBody&style=custo_print

3.3 Øst-Jerusalems status

Israel hevder at Øst-Jerusalem har en annen status enn Vestbredden for øvrig. Israel besluttet i 1980 å annektere Øst-Jerusalem ved å vedta "*Basic Law: Jerusalem, Capital of Israel*".¹⁰ FNs Sikkerhetsråd vedtok i 1980 resolusjon 478, som fastslår bl.a. at Israels anneksjon av Øst-Jerusalem er ulovlig og ikke endrer området status som okkupert.¹¹

4 Informasjon fra selskapene

Etikkrådet har skrevet til AI med spørsmål om det eller dets datterselskaper er involvert i byggeprosjekter i Øst-Jerusalem.¹²

I en e-post fra AI (10. september d.å.) bekrefter selskapet at DC er hovedentreprenør ("*general contractor*") for byggeprosjektet "*C-Jerusalem*" i Øst-Jerusalem. Selskapet påpeker videre at det anser Øst-Jerusalem som en del av Israel, og at dets byggevirkosomhet der ikke kan sidestilles med bygging av bosettinger på Vestbredden for øvrig.

Etikkrådet sendte et utkast til denne tilrådingen til AI 2. oktober 2013 og inviterte selskapet til å komme med eventuelle merknader. AI besvarte ikke denne henvendelsen.

5 Etikkrådets vurdering

Fondets investeringer i selskaper som kan sies å medvirke til brudd på IV Genève-konvensjon, vil kunne rammes av SPU etiske retningslinjers § 2, tredje ledd bokstav b.

Det er bred internasjonal enighet om at Israels bygging av bosettinger på Vestbredden og i Øst-Jerusalem er ulovlig, og det er ingen holdepunkter for at bosettinger i Øst-Jerusalem og på Vestbredden for øvrig har ulik folkerettslig stilling. DCs bygging av *C-Jerusalem*-prosjektet må derfor sidestilles med bygging av israelske bosettinger på resten av Vestbredden. Etikkrådet legger til grunn at selskaper som bygger slike bosettinger, bør utelukkes fra SPU.

AI har en kontrollerende eierandel i DC. AI bør dermed utelukkes som følge av DCs byggevirkosomhet i Øst-Jerusalem.

---

¹⁰ Israels utenriksdepartement: "*Basic Law: Jerusalem, Capital of Israel*
1) *Jerusalem, complete and united, is the capital of Israel.* [...]",
http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/1980_1989/Basic%20Law-%20Jerusalem-%20Capital%20of%20Israel

¹¹ "*The Security Council* [...]
Affirms that the enactment of the "basic law" by Israel constitutes a violation of international law and does not affect the continued application of the Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, of 12 August 1949, in the Palestinian and other Arab territories occupied since June 1967, including Jerusalem;
[...] Determines that all legislative and administrative measures and actions taken by Israel, the occupying Power, which have altered or purport to alter the character and status of the Holy City of Jerusalem, and in particular the recent "basic law" on Jerusalem, are null and void and must be rescinded forthwith",
<http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/DDE590C6FF232007852560DF0065FDDB>

¹² Brev fra Etikkrådet til Africa Israel Investments Ltd, 4. september 2013

6 Tilråding

Etikkrådet tilråder å utelukke selskapene Africa Israel Investments Ltd. (AI) og Danya Cebus Ltd. (DC) fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.

***

Ola Mestad
Leder
(sign.)

Dag Olav Hessen
(sign.)

Ylva Lindberg
(sign.)

Marianne Olsson
(sign.)

Bente Rathe
(sign.)